

сприятиме розвитку облікової системи на підприємствах, які функціонують на засадах сталого розвитку.

УДК 657

Ісай О.В.,

к.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Прийняття рішень відіграє важливу роль у бухгалтерському обліку, що підкреслюється при визначенні терміну бухгалтерського обліку в різних нормативних документах. З метою задоволення потреб тих, хто використовує облікову інформацію для охоплення економічної суті складних господарських операцій сучасний бухгалтер повинен мати власне професійне судження, вміти аналізувати операції та економічні події, інтерпретувати та аналізувати облікову інформацію та фінансову звітність.

Необхідність формування якісної інформаційної бази системою бухгалтерського обліку, що уможливорює прийняття виправданих управлінських рішень, обґрунтована в фундаментальних працях провідних учених-обліковців.

Облікова інформація є основою для прийняття важливих управлінських рішень як усередині фірми, так і поза нею. та забезпечує кількісної інформацією про економічну одиницю для реалізації трьох функцій: планування, контролю та оцінки.

Користувачі бухгалтерської інформації, що приймають рішення, можуть бути поділені на три групи: 1) ті, хто управляють підприємством; 2) ті, хто знаходяться поза підприємством і мають прямі фінансові інтереси; 3) ті, хто проявляють непрямий фінансовий інтерес до підприємства. Виходячи із потреб адаптації до реалій зовнішнього суспільно-економічного середовища, ці групи користувачів бухгалтерської інформації приймають рішення різного цільового спрямування.

Взаємозв'язок інформації та її користувачів змусив бухгалтерів звернути увагу на те, що функція корисності і є мірою цінності інформації. Оскільки в системі прийняття рішень передбачається командна робота, що вимагає знаходження точки зіткнення цінностей та інтересів його учасників, обліковий процес має на меті забезпечити сталий потік корисної інформації для всіх зацікавлених користувачів.

Необхідно підкреслити, що в американській практиці з метою визначення подвійного економічного впливу господарської операції на підприємство проводиться аналіз кожної операції. Аналіз операції починається тоді, коли з'являється документ, що вказує на завершеність операції та засвідчує її. Після цього, відповідно до характеру операції і застосування фундаментальної облікової моделі, наслідки операції реєструються в системі бухгалтерського

обліку. Отже, тільки виправдані документами та проаналізовані первинні дані, що мають вплив на підприємство, можуть стати обліковою інформацією.

Слід зазначити, що фундаментальні якісні характеристики облікової інформації розрізняються орієнтацією, їх умовно можна поділити на дві групи, а саме: 1) орієнтовані на користувача – правдиве подання; 2) орієнтовані на прийняття рішень – доречність і суттєвість, що разом характеризуються як релевантність. У термінах системного підходу, поєднання правдивого подання та релевантності облікової інформації викликає ефект емерджентності, тому що саме через їх поєднання посилюється корисність облікової інформації.

Релевантність облікової інформації, як характеристика, що орієнтована на прийняття рішень, може бути розглянута з позиції семіотики на трьох рівнях переробки інформації: синтаксичному, семантичному та прагматичному в залежності від того, що є важливим для користувача інформації: цілі, розуміння або рішення.

Оскільки на етапі передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам виникає проблема відповідності інформаційного факту інформаційним очікуванням, поняття релевантності дозволяє провести межу між термінами «облікова інформація» і «облікові дані». Зокрема, якщо облікові дані не мають значення для особи, якій вони повідомляються, то вони не є інформацією, а залишаються лише обліковими даними для моніторингу господарської ситуації. Відтак, облікова інформація може бути визначена як дані, що мають ефект новизни для їх одержувача, зменшують невизначеність його уявлень і викликають відповідну реакцію в економічній поведінці.

Варто зазначити, що отримання якісної облікової інформації є квінтесенцією організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Тому однією з найважливіших характеристик якості інформації, що формується бухгалтерським обліком, є її адекватність. Вважаємо, що термін «адекватність» є одним з найбільш близьких до поняття релевантності облікової інформації, тому що передбачає не тільки оцінку ступеня відповідності інформаційного факту інформаційним очікуванням у конкретний момент часу, а й оцінку ступеня практичної застосовності інформації, а також ступеня її соціальної корисності.

Стратегічною метою оцінювання якості облікової інформації є забезпечення користувачів обліковою інформацією, що відповідає обраній системі критеріїв.

Варто зауважити, що для того, щоби встановити, яка облікова інформація є для користувача релевантною, необхідно дослідити, як користувачі облікової інформації приймають рішення. Науковцями запропоновано вивчати процес прийняття рішень користувачами облікової інформації проводити в двох напрямках. У рамках першого напрямку вивчається, як люди повинні приймати рішення, тобто здійснюється нормативний підхід (починається зазвичай з побудови економічної моделі і спроб встановити, яка інформація необхідна для її роботи); у другому напрямку досліджується, як це робиться на практиці,

тобто застосовується позитивний підхід (вивчається те, як люди використовують наявну фінансову інформацію).

УДК 657

Ковова І.С.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Державний університет інфраструктури та технологій

Зелена Л.І.,

студентка 6 курсу, спец. 071 "Облік і оподаткування",
Державний університет інфраструктури та технологій

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Значна питома вага в складі джерел коштів підприємства належить позиковим коштам, у тому числі й кредиторській заборгованості.

Кредиторська заборгованість — це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк. У цілях бухгалтерського обліку сутність категорії кредиторська заборгованість розкривається через зміст категорії зобов'язання. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду [6].

Кредиторська заборгованість, на думку А.Б. Борисова, визначається як грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені [1]. З точки зору Бутинця Ф.Ф. та Горецької Л.Л., кредиторська заборгованість розглядається як форма розрахунку за товари і послуги, які купуються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати) [2]. У свою чергу С.Ф. Голов і В.М. Костюченко зазначають, що кредиторська заборгованість, рахунки до оплати (Accounts Payable) — це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг у кредит [3]. Загородній А.Г. і Партин Г.О. наголошують, що кредиторська заборгованість — це зобов'язання підприємства перед іншими юридичними і фізичними особами, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк [5]. У той же час, Цал-Цалко Ю.С. ідентифікує кредиторську заборгованість (зобов'язання) як тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства за рахунок тимчасово безоплатного одержання майна інших суб'єктів господарювання [7]. Цієї ж думки